

Total No. of Printed Pages—11

Subject Code : 27

B19-SX (E)
(EN/AS/BN)

2019

SANSKRIT (E)

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Answer the following questions :

1×9=9

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর দাও :

(a) Give a Sanskrit equivalent of the word 'परितोष:'.

'परितोष:' শব্দটোৰ এটা সংস্কৃত প্রতিশব্দ দিয়া।

'परितोष:' শব্দটিৰ একটি সংস্কৃত প্রতিশব্দ দাও।

(b) Disjoin the word 'कुत्रचिदरण्ये'.

'कुत्रचिदरण्ये' শব্দটো সন্ধি বিযুক্ত কৰা।

'कुत्रचिदरण्ये' শব্দটিৰ সন্ধি বিযুক্ত কৰো।

(c) Who is a bad owner according to the lesson 'गर्दभकुक्कुरकथा'?

'गर्दभकुक्कुरकथा' নামৰ পাঠটিৰ মতে বেয়া গৰাকীনো কোন?

'गर्दभकुक्कुरकथा' নামেৰ পাঠটিৰ মতে খারাপ ব্যক্তি কে?

(d) How many Chapters are there in the 'श्रीमद्भगवद्गीता'?

'श्रीमद्भगवद्गीता'ত কেইটা অধ্যায় আছে?

'श्रीमद्भगवद्गीता'তে কয়টি অধ্যায় আছে?

(e) "अभ्यासेन तु कौन्तेय वैराग्येण च गृह्यते।"

Who is referred to as 'कौन्तेय' here?

ইয়াত 'कौन्तेय' বুলি কাক বুজোৱা হৈছে?

এখানে 'कौन्तेय' বলতে কাকে বোঝানো হয়েছে?

(f) भरत was the son of कैकेयी.

Write 'yes' or 'no'.

ভৰত কৈকেয়ীৰ পুত্ৰ আছিল।

'हय' ने 'नहय' लिखा।

ভরত কৈকেয়ীৰ পুত্ৰ ছিল।

'ह्या' अथवा 'ना' लेखो।

(g) Write the opposite word of 'নির্ঘৃণ:'.

'নির্ঘৃণ:'ৰ বিপৰীত শব্দ লিখাঁ।

'নির্ঘৃণ:'ৰ বিপৰীত শব্দ লেখো।

(h) Who is the friend in abroad?

বিদেশত মিত্র কোন?

বিদেশে মিত্র কে?

(i) Who is the author of the book, 'অনাদিপাতন'?

'অনাদিপাতন' গ্ৰন্থখনৰ লেখক কোন?

'অনাদিপাতন' গ্ৰন্থটিৰ লেখক কে?

2. "এষ ধর্ম: সনাতন:"

What is meant by 'সনাতন ধর্ম' here?

ইয়াত 'সনাতন ধর্ম' মানে কি বুজোৱা হৈছে?

এখানে 'সনাতন ধর্ম' বলতে কী বোঝানো হয়েছে?

2

3. Why did the leader of the monkeys want to go to the forest from the king's palace?

বান্দবৰ দলপতিয়ে ৰাজপ্ৰাসাদৰ পৰা কিয় বনলৈ গুচি যাব বিচাৰিছিল?

বানৱেৰ দলপতি ৰাজপ্ৰাসাদ থেকে কেন বনে যেতে চেয়েছিল?

2

4. "सुरनाथ! न किमपि आश्चर्यम्।"

Who is the speaker here? Who is referred to as 'सुरनाथ' here? 2

ইয়াত বক্তা কোন? ইয়াত 'সুৰনাথ' বুলি কাক বুজোৱা হৈছে?

এখানে বক্তা কে? এখানে 'सुरनाथ' বলতে कাকে बोঝानো হয়েছে?

5. Write the names of any two books written by Dr. Mukunda Madhava Sharma.

ড০ মুকুন্দ মাধব শৰ্মা দেৱে ৰচনা কৰা যি কোনো দুখন গ্ৰন্থৰ নাম লিখাঁ।

ড০ মুকুন্দ মাধব শৰ্মাৰ ৰচনা কৰা যে কোনো দুটো গ্ৰন্থৰ নাম লেখো।

6. Derive the following words :

তলৰ শব্দবোৰৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰাঁ :

নীচৰ শব্দগুলোৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

दृश्यते ; आसीत् ; मन्यन्ते ; सन्ति।

Translate the following passages (from Q. No. 7 to Q. No. 10) : 4×4=16

তলৰ অনুচ্ছেদকেইটা অনুবাদ কৰাঁ (প্ৰশ্ন নং 7 ৰ পৰা প্ৰশ্ন নং 10 লৈ) :

নীচৰ অনুচ্ছেদকয়টি অনুবাদ কৰো (প্ৰশ্ন নং 7 থেকৈ প্ৰশ্ন নং 10 পৰ্য্যন্ত) :

7. तदनन्तरं तद्गृहद्रव्याणि हर्तुं चौरः प्रविष्टः। तस्य प्रांगणे गर्दभो बद्धस्तिष्ठति। कुक्कुरश्चोपविष्टोऽस्ति।
अथ गर्दभः श्वानमाह सखे, भवतस्तावदयं व्यापारः।

Or / नाईबा / अथवा

इत्युक्त्वातीव चीत्कारं कृतवान्। ततः स रजकस्तेन चीत्कारेण प्रबुद्धो निद्राभङ्गकोपादुत्थाय गर्दभं लगुडेन ताडयामास। तेनासौ पञ्चत्वमगमत्।

8. किन्तु धारानगरवासी राजा भोजः रोगपीडितो नितराम् अस्वस्थो वर्तते। तस्य रोगः केनापि वैद्येन न निवारितः। तदनेन भोजराजेन भिषग्वरा अपि स्वदेशान्निष्कासिताः।

Or / नाईबा / अथवा

ततः सन्धानकरण्या कपालं यथावत् कृत्वा सञ्जीविन्या च तं जीवयित्वा तस्मै तद् दर्शयामास। तद् दृष्ट्वा राजा विस्मितः 'किमेतत्' इति तौ पृष्ठवान्।

9. अस्य महाकवेः कीर्तिराशिः देशदेशान्तरे प्रसृता। परन्तु कविकालिदासः कदा कुत्र कं वंशं स्थलविशेषं च समलंकृतवान् इति अस्मिन् विषये विसम्वादः अस्ति।

Or / नाईबा / अथवा

सप्ताङ्गविशिष्टे नाटकेऽस्मिन् दुष्यन्तशकुन्तलयोः गान्धर्वविवाहमधिकृत्य सर्वा कथा उपनिबद्धा सन्ति। मालविकाग्निमित्रनाटके अग्निमित्रमालविकयोः प्रेमकथा वर्णिता। तथा च विक्रमोर्वशीयनाटके पुरुरवोर्वशीयोः कथा उपनिबद्धा अस्ति।

10. तदनन्तरं महेन्द्रकन्दलीमहोदयस्य विद्यालये शिक्षाग्रहणाय खेरसूती शंकरदेवस्य नामभर्तिकरणं कारितवती। कानिचित् दिनानि तत्र यापयित्वा सः वर्णमालां ज्ञात्वा एव स्वकीयां प्रतिभां प्रदर्शयितुं समर्थोऽभवत्।

Or / नाईवा / अथवा

भागवतस्य आख्यानानि आश्रित्य अनेकग्रन्थान् च विरचितवान्। तेषु 'हरिश्चन्द्र-उपाख्यानम्', 'अजामिल-उपाख्यानम्', 'बलिष्ठलनम्'—इत्यादयः ग्रन्थाः उल्लेखनीयाः। संस्कृतभाषायां शंकरदेवेन 'भक्तिरत्नाकर' नामकः संग्रहग्रन्थः विरचितः।

11. Explain the following verses with reference to the context :

5×2=10

প্রসঙ্গ-সঙ্গতি দেখুৱাই তলৰ শ্লোককেইটা ব্যাখ্যা কৰাঁ :

প্রসঙ্গ-সঙ্গতি দেখিয়ে নীচের শ্লোককয়টি ব্যাখ্যা কৰো :

- (a) नापृष्टः कस्यचिद् ब्रूयान्न चान्यायेन पृच्छतः।
जानन्नपि हि मेधावी जडवल्लोक आचरेत्॥

Or / नाईवा / अथवा

अद्भिर्गात्राणि शुद्ध्यन्ति मनः सत्येन शुद्ध्यति।
विद्या तपोभ्यां भूतात्मा बुद्धिज्ञानिन शुद्ध्यति॥

- (b) कलहान्तानि हर्म्याणि कुवाक्यान्तं च सौहृदम्।
कुराजान्तानि राष्ट्राणि कुकर्मान्तं यशो नृणाम्॥

Or / नाईवा / अथवा

कृते प्रतिकृतिं कुर्याद्विसिते प्रतिहिंसितम्।
न तत्र दोषं पश्यामि दुष्टे दुष्टं समाचरेत्॥

12. Elucidate the idea of the following :

4×2=8

তলত দিয়াবোৰৰ ভাব বহুলাই লিখাঁ :

নীচে দেওয়াগুলোর ভাব বিস্তৃতভাবে লেখো :

(a) मनः शीघ्रतरं वाताच्चिन्ता बहुतरी तृणात्।

Or / নাইবা / অথবা

লামানাং শ্রেয় আরোগ্যং সুখানাং তুষ্টিরুত্তমা।

(b) कामधेनुरिव विभवस्राविणी।

Or / নাইবা / অথবা

নানাজ্ঞানসুধাস্বর্গতটিনী।

13. Answer the following questions :

4×3=12

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখাঁ :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর লেখো :

(a) Present a note on 'श्रीमद्भगवद्गीता'.

'श्रीमद्भगवद्गीता'ৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখাঁ।

'श्रीमद्भगवद्गीता'ৰ বিষয়ে একটি টীকা লেখো।

(b) Answer the following questions in Sanskrit :

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ সংস্কৃতত লিখাঁ :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর সংস্কৃততে লেখো :

(i) लक्ष्मणः भरतं विलोक्य किं चिन्तयति?

(ii) “कुमार! नाहमेवं वक्तुं समर्थः” —अत्र ‘कुमार’-शब्देन कः बोध्यते?

(iii) भरतस्य स्वागतार्थं का गच्छति?

(iv) भरतः केन सह वनं जगाम?

(c) “न कालिदासाद् अपरः कवीन्द्रः”

Elucidate the idea of the statement.

বাক্যষাৰিৰ অৰ্থ বহলাই লিখাঁ।

বাক্যটিৰ অৰ্থ বিস্তৃতভাৱে লেখো।

14. (a) Account for the case-endings in **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰাঁ :

নীচৰ যে কোনো দুটিৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰো :

‘इवानम्’ in Q. No. 7

[7 নং প্ৰশ্নত]

[7 নং প্ৰশ্নতে]

‘वैद्येन’ in Q. No. 8

[8 নং প্ৰশ্নত]

[8 নং প্ৰশ্নতে]

‘शंकरदेवेन’ in Q. No. 10 Or

[10 নং নাইবা প্ৰশ্নত]

[10 নং অথবা প্ৰশ্নতে]

‘अद्भिः’ in Q. No. 11(a) Or

[11 নং (a) নাইবা প্ৰশ্নত]

[11 নং (a) অথবা প্ৰশ্নতে]

(b) Derive **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰাঁ :

নীচৰ যে কোনো দুটিৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

‘उत्थाय’ in Q. No. 7 Or

[7 নং নাইবা প্ৰশ্নত]

[7 নং অথবা প্ৰশ্নতে]

‘উপনিষদ্বা’ in Q. No. 9 Or

[9 নং নাইবা প্রশ্নত]

[9 নং অথবা প্রশ্নতে]

‘ব্রূয়াৎ’ in Q. No. 11(a)

[11 নং (a) প্রশ্নত]

[11 নং (a) প্রশ্নতে]

‘প্ৰহস্যামি’ in Q. No. 11(b) Or

[11 নং (b) নাইবা প্রশ্নত]

[11 নং (b) অথবা প্রশ্নতে]

15. (a) Decline **any two** of the following :

1½×2=3

তলৰ যি কোনো দুটাৰ শব্দৰূপ লিখাঁ :

নীচের যে কোনো দুটির শব্দরূপ লেখো :

‘সাধু’ in দ্বিতীয়া dual

[দ্বিতীয়া বিভক্তিৰ দ্বিবচনত]

[দ্বিতীয়া বিভক্তিৰ দ্বিবচনে]

‘লতা’ in তৃতীয়া singular

[তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনত]

[তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনে]

‘রাজন্’ in সম্মী plural

[সম্মী বিভক্তিৰ বহুবচনত]

[সম্মী বিভক্তিৰ বহুবচনে]

‘তদ্’ (तुं) in পঞ্চমী singular

[পঞ্চমী বিভক্তিৰ একবচনত]

[পঞ্চমী বিভক্তিৰ একবচনে]

(b) Conjugate **any two** of the following

1½×2=3

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ধাতুৰূপ লিখাঁ :

নীচের যে কোনো দুটির ধাতুরূপ লেখো :

√अद् in लट् थस्

[লট্ বিভক্তির থস্]

[লট্ বিভক্তির থস্]

√इ in लोट् हि

[লোট্ বিভক্তির হি]

[লোট্ বিভক্তির হি]

√ग्रह् in लृट् स्यति

[লৃট্ বিভক্তির স্যতি]

[লৃট্ বিভক্তির স্যতি]

√शक् in लट् ति

[লট্ বিভক্তির তি]

[লট্ বিভক্তির তি]

(c) Name and expound **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যাসবাক্য লিখি সমাসৰ নাম লিখাঁ :

নীচের যে কোনো দুটির ব্যাসবাক্য লিখে সমাসের নাম লেখো :

যথাবিধি ; গোহালা ; নীলোৎপলম্ ; ত্রিলোচনঃ।

(d) Change the voice in **any one** of the following :

2

তলৰ যি কোনো এটাৰ বাচ্য পৰিবৰ্তন কৰাঁ :

নীচের যে কোনো একটির বাচ্য পরিবর্তন করো :

(i) নরঃ বৃধ্ণং স্তিনতি।

(ii) তেন গ্রামঃ গতঃ।

(iii) বালিকা ক্রন্দতি।

(e) Define and illustrate 'अधिकरण कारक'.

(2+1=3)

'अधिकरण कारक'ৰ সংজ্ঞা আৰু উদাহৰণ দিয়া।

'অধিকৰণ কাৰক'-এৰ সংজ্ঞা এবং উদাহৰণ দাও।

Or / নাইবা / অথবা

Give examples, in suitable sentences, of **any two** of the following :

$1\frac{1}{2} \times 2 = 3$

উপযুক্ত বাক্যত তলৰ যি কোনো দুটাৰ উদাহৰণ দিয়া :

উপযুক্ত বাক্যে নীচের যে কোনো দুটির উদাহরণ দাও :

(i) অমি-নি-বিহাশ্ব

(ii) ইত্থম্মুতলক্ষণে

(iii) জনিকৰ্ত্ত্ব: প্রকৃতি:

(iv) यस्य च भावेन भावलक्षणम्

(f) Give the resultant forms of **any two** of the following :

$1 \times 2 = 2$

তলৰ যি কোনো দুটাৰ নিষ্পন্ন ৰূপ লিখা :

নীচের যে কোনো দুটির নিষ্পন্ন রূপ লেখো :

(i) $\sqrt{\text{বহ}} + \text{শিচ্} + \text{লট্} \text{ তি}$

(ii) $\sqrt{\text{কথু}} + \text{শিচ্} + \text{লট্} \text{ তি}$

(iii) $\sqrt{\text{মুজ্}} + \text{সন্} + \text{লট্} \text{ তি}$

(iv) $\sqrt{\text{লম্}} + \text{সন্} + \text{লট্} \text{ তি}$

16. Translate into Sanskrit **any four** of the following sentences :

$2\frac{1}{2} \times 4 = 10$

তলৰ যি কোনো চাৰিটা বাক্য সংস্কৃতলৈ অনুবাদ কৰা :

নীচের যে কোনো চারটি বাক্য সংস্কৃততে অনুবাদ করো :

(a) There is a beautiful garden around the school.

বিদ্যালয়খনৰ চাৰিওফালে এখন সুন্দৰ ফুলনি আছে।

বিদ্যালয়ের চারদিকে একটি সুন্দর ফুলের বাগান আছে।

- (b) There was a poet named Kalidasa.
কালিদাস নামেৰে এজন কবি আছিল।
কালিদাস নামে একজন কবি ছিলেন।
- (c) What's your name? Where do you live?
তোমাৰ নাম কি? তুমি ক'ত বাস কৰা?
তোমাৰ নাম কি? তুমি কোথায় বাস কৰো?
- (d) The two girls will go to Delhi tomorrow.
ছোৱালী দুজনী কইলৈ দিল্লীলৈ যাব।
মেয়ে দুজন আগামীকাল দিল্লী যাবে।
- (e) The students want to ask questions to the teacher.
ছাত্ৰসকলে শিক্ষকক প্ৰশ্ন শুধিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে।
ছাত্ৰসকলে শিক্ষক মহাশয়কে প্ৰশ্ন জিজ্ঞাসা করতে ইচ্ছা প্রকাশ করছে।
- (f) You should not waste time idly.
তোমালোকে অনর্থক সময় নষ্ট নকৰিবা।
তোমরা অনর্থক সময় নষ্ট করবে না।
